

formbara människor

Högre utbildning och arbete som utsnitt ur
läkares och civilingenjörers levnadsbanor

Rose-Marie Axelsson

Linköping Studies in Behavioural Science No. 132
Linköpings universitet
Institutionen för Beteendevetenskap och lärande

Linköping 2008

Fokus i denna avhandling är läkares och civilingenjörers kunskaps- och identifikationsprocesser under utbildning och arbete – vilka studeras som utsnitt ur levnadsbanor. Syftet är att beskriva och tolka relationen mellan högre utbildning och arbete, dels utifrån föreställningar i forskning och policy, dels utifrån människors subjektivitet, vardagsfarenheter och liv. Studien baseras på textanalys och intervjuer med läkare och IT-ingenjörer under de första åren i arbetslivet och yrket. Kännetecknande är att processer följs över tid.

Den teoretiska ramen struktureras runt tre länkade teman: Kunskap och dynamiker i det samtida samhället; Högre utbildning och arbete; Människors formbarhet. Reflexiv tolkning utgör metodologisk ansats. Begreppen flexibilitet, stabilitet och ambivalens används dialektiskt vid analys av empiriska data.

Avhandlingen visar att människors subjektivitet och vardagsfarenheter samspelar med generella föreställningar och sammanhangens reella förhållanden. Utbildnings- och yrkesval kan förstås som uttryck för såväl reflexiva livsprojekt som subjektiva dynamiker. Att formas till civilingenjör och läkare ter sig på vitt skilda sätt. Ingenjörerna formas till generalister och "spelar med säkra kort" medan läkarna bygger en karaktär och "spelar med sig själva som insats". I arbetet använder civilingenjörerna titeln som en flexibel strategi – identifikation är främst bunden till plats, funktion och arbetstid. Läkarnas identifikation med yrket utgör ett konstant tillstånd – läkare är något de alltid är, också på fritiden – yrket är starkt bundet till person. Resultaten indikerar att både ingenjör- och läkaryrket kännetecknas av livslånga kvalificeringsprocesser. De visar sig starkt exkluderande över tid.

Relationen mellan högre utbildning och arbetet diskuteras vidare i avhandlingen genom människors levnadsbanor och i termer av såväl formbara som hållbara liv.

